

A II-49); hores no fetes per treballador per vacances i festius i per comunitat autònoma (quadre A II-50), i hores no fetes per treballador per causes ocasionals (incapacitat temporal i maternitat, permisos remunerats, expedients de regulació d'ocupació, conflictivitat laboral, representació sindical, absentisme no justificat, formació i altres motius) per comunitat autònoma (quadre A II-51)⁶².

3.

LA SEGURETAT I LA PREVENCIÓ DE RISCS LABORALS

Durant l'any 2009 continua l'aplicació i la vigència, prevista fins al 2011, del Pla de Seguretat i Ambient Laboral de les Illes Balears, que amplia i reforça el Pla de Xoc contra la Sinistralitat Laboral iniciat el 2007, instrument que té com a objectiu establir el marc general de les polítiques de prevenció de riscos laborals a curt i, sobretot, a mitjà i llarg termini, amb un període de vigència fins al 2012 i una revisió prevista per a l'any 2010. Aquest Pla ja ha permès una reducció important dels índexs de sinistralitat a les Illes Balears. (Vegeu l'apartat 3.2. La sinistralitat laboral.)

El Pla de Seguretat i Ambient Laboral de les Illes Balears disposa d'un pressupost total de 17.776.708 euros i un total de 36 tècnics en prevenció de riscos laborals de la Conselleria de Treball i Formació per executar-lo. El principal objectiu és prevenir i disminuir la incidència dels accidents mortals o que causin invalidesa permanent.

Pel que fa a l'activitat de la Direcció General de Salut Laboral (DGSL), exerceix les funcions relatives a la gestió de la política de seguretat i salut laboral a les Illes Balears –incloses l'execució i la promoció de totes les mesures necessàries per augmentar el nivell de seguretat i de salut dels treballadors en la seva activitat laboral– i a la instrucció d'expedients sancionadors per infracció de la normativa de prevenció de riscos laborals.

La Conselleria de Treball i Formació, en aplicació d'aquest Pla de Xoc contra la Sinistralitat Laboral a les Illes Balears, ha dut a terme diferents accions de formació i sensibilització durant el 2009, entre les quals destaquen: formació a immigrants a Menorca, Eivissa i Formentera en el sector de l'hoteleria; curs sobre ergonomia forense, i jornades de formació en prevenció de riscos laborals en el sector de la construcció destinades a inspectors de treball i Seguretat Social.

A més del seguiment de les empreses amb alts índexs de sinistralitat (inclosa l'Administració pública), s'han investigat tots els accidents greus, molt greus i mortals i s'ha dut a terme una campanya massiva per investigar els accidents laborals lleus.

Durant l'any 2009 s'ha mantingut la col·laboració amb l'Administració de justícia per perseguir totes les actuacions que podien ser constitutives de delictes contra la seguretat i salut laboral, i per comprovar-les arran de les actuacions inspectores, amb reunions semestrals i amb un increment en l'emissió d'informes sol·licitats

62. El lector pot ampliar la informació en relació amb les incapacitats temporals en l'apartat 3.3.2.1. «Referència especial a la despesa per incapacitat temporal (IT)» del capítol III.

per part de la Fiscalia. De fet, la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears i la Direcció Territorial de la Inspecció de Treball i Seguretat Social han signat un protocol per reduir la sinistralitat laboral mitjançant la coordinació de les accions de les diferents administracions públiques en matèria de protecció de la seguretat i la salut laboral.

L'opció de fer una campanya es pot basar en la importància econòmica i social que pot tenir un sector a les Illes Balears, en l'índex de sinistralitat o en el fet que un determinat sector o activitat presenta accidents o malalties d'una gravetat especial, o també en l'increment del nombre d'accidents. Per dur a terme les campanyes, és essencial l'ajuda tècnica i l'assessorament que reben els inspectors de treball dels equips tècnics en prevenció de la Conselleria de Treball i Formació.

Durant l'any 2009, la Inspecció de Treball i Seguretat Social ha fet un total de 15.527 actuacions, 1.517 actuacions més que l'any 2008, en què es varen registrar un total de 14.010 actuacions. Del total registrat el 2009, 5.562 actuacions corresponen a l'activitat dels inspectors de l'Àrea de Treball i Salut Laboral (UEASL), amb una disminució en termes absoluts de 3.483 actuacions respecte de l'any 2008. Destaca un any més la reducció del nombre d'infraccions en relació amb l'any anterior (39,12%), ja que durant l'any 2009 es registren un total de 470 infraccions, davant les 772 infraccions que es registraren durant l'any 2008. (Vegeu el quadre A II-52.)

Quant a l'activitat de les mútues com a serveis de prevenció, com que no està desglossada per comunitats autònomes, oferim una mostra àmplia de part de les MATMPSS amb implantació a les Illes Balears que pretén aportar una imatge clara de la gran importància de l'activitat preventiva que desenvolupen en les diferents disciplines (seguretat a la feina, higiene industrial, ergonomia i psicopsicologia aplicada). Per assumir aquestes tasques en prevenció de riscos laborals, les mútues han segregat els serveis de prevenció aliens mitjançant la creació de societats mercantils, amb la finalitat que aquestes activitats no tinguin repercussió en les quotes públiques. (Vegeu el quadre A II-53.)

3.1.

LA NEGOCIACIÓ COL·LECTIVA I LA PREVENCIÓ DE RISCS LABORALS

En aquest punt concret analitzam el tractament de la prevenció de riscos laborals en els convenis col·lectius de les nostres illes.⁶³ La matèria, com ja s'ha dit en el marc del CES,⁶⁴ s'ha de valorar tenint en compte el canvi important que experimenta la normativa de prevenció de riscos laborals arran de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, i de les reformes posteriors que s'hi han introduït, a més de l'ampli desplegament reglamentari. L'article 1 d'aquesta Llei determina que en-

63. La font per obtenir les dades són els convenis col·lectius integrats en els quadres II-37 i II-38.

64. Vegeu: *La negociació col·lectiva a les Illes Balears. Informe. Estudi tècnic*, publicat pel Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, que conté l'estudi que elaborà C. Riera Vayreda (Palma, 2004).

tre les fonts del dret de prevenció es troben els convenis col·lectius, als quals l'article 2.2 encomana la tasca de desplegar i millorar el contingut legal.

Pel que fa a la negociació col·lectiva sectorial, els dos àmbits de més atenció en la matèria són l'ordenació de determinades comissions sectorials de seguretat i salut i la protecció de la salut. Concretament, el 67% dels convenis col·lectius sectorials vigents a les Illes Balears durant el 2008 regulen la participació dels treballadors mitjançant la presència dels delegats de prevenció i també la creació de comissions o comitès de seguretat i salut laboral.

Amb referència a la protecció de la salut, és una matèria considerada en el 98,9% dels convenis sectorials. El 66% dels convenis preveuen la revisió o el reconeixement mèdic com a mesura que s'ha d'adoptar per a la vigilància de la salut, sense entrar en la vigilància específica davant determinats riscos del treball. El 39,2% estableix, com a normes generals, obligacions i deures en matèria de prevenció de riscos laborals, l'adopció de mesures de salut laboral amb relació a l'avaluació dels riscos, l'organització i la planificació de la prevenció, la formació i la informació dels treballadors, l'atenció al personal i el control de les condicions de feina. El 88,3% regula, en matèria de salut laboral, el vestuari i la uniformitat (incloent aquest aspecte en la matèria de seguretat i salut laboral), i també els equips de treball i de protecció.

Quant a les clàusules de seguretat i salut pròpies, el 68,1% dels convenis col·lectius sectorials regulen les condicions de treball i la protecció de la seguretat i la salut dels treballadors en la prevenció de riscos laborals.

D'altra banda, el 68,7% dels convenis col·lectius sectorials recullen l'obligació de l'empresa de subscriure una pòlissa o assegurança d'accidents laborals i/o no laborals (segons els casos). El 21,7% dels convenis preveuen un plus o complements per dur a terme determinades feines.

En matèria d'incapacitat temporal, el 93,6% dels convenis regulen complements i indemnitzacions en cas d'incapacitat temporal deguda a un accident de treball i també un plus complementari per malaltia i per accident.

Respecte de la negociació col·lectiva d'àmbit empresarial, cal dir que la major part de convenis col·lectius d'àmbit empresarial regulen, especialment, aspectes com la participació dels treballadors, la salut laboral i la prevenció de riscos laborals, la vigilància de la salut, i les assegurances d'accident de treball. Concretament, el 71% dels convenis d'àmbit empresarial preveuen la presència de delegats de prevenció i de comitès de seguretat i salut. El 92,6% conté regulació en matèria de salut laboral i prevenció: el 83,7% reglamenta el tema del vestuari i la roba de feina; el 77,3% fa referència a les assegurances d'accident, i el 75,6% recull, com a mesura per a la vigilància de la salut, les revisions mèdiques i els serveis de medicina preventiva.

3.2.

LA SINISTRALITAT LABORAL

A la nostra comunitat autònoma, durant l'any 2009, es varen produir 16.727 accidents de treball en jornada laboral, la qual

cosa representa, en termes percentuals, una disminució del 31,08% (és a dir, 7.806 accidents menys que durant el 2008). (Vegeu el quadre A II-54.)

A continuació, analitzem l'índex d'incidència dels accidents per comunitats autònomes. El 2009, les Balears, amb un índex d'incidència del 50,61%, ocupa el segon lloc, només superada per la comunitat autònoma d'Astúries (que presenta un índex d'incidència del 50,83%). Així, les Illes Balears presenten un índex d'incidència de 10,3 punts per sobre de la mitjana espanyola. (Vegeu el quadre A II-55.)

Si examinem més detalladament el nombre total d'accidents de treball, observem el següent:

- L'any 2009, s'han produït 16.600 accidents lleus, que representen el 95,65% del total d'accidents laborals a les Illes Balears. L'any 2008 es produïren 24.533 accidents lleus. Per tant, l'any 2009 es pot apreciar una disminució considerable d'aquests accidents, ja que el nombre d'accidents lleus s'ha reduït en 7.754.
- Durant el 2009, s'han produït 119 accidents laborals greus, que representen el 0,7% del total d'accidents. L'any 2008, hi va haver 161 accidents d'aquest tipus, la qual cosa significa una disminució del 26,08%, és a dir, hi ha hagut 42 accidents greus menys.
- Finalment, pel que fa als accidents mortals, se n'han produït vuit,⁶⁵ és a dir, un

total de deu accidents menys dels que es varen produir el 2008.

L'any 2009, les Illes Balears, com ja és una constant a la nostra comunitat autònoma, tenen un índex d'incidència de la sinistralitat laboral (nombre d'accidents laborals per cada mil treballadors) molt elevat (50,61) per comparació a la resta d'Espanya. Ara bé, respecte del 2008, l'índex d'incidència ha experimentat un descens de 16,67 punts (-24,78%), que s'ha convertit en l'índex més baix des del 1999.⁶⁶ (Vegeu el gràfic A II-32.)

Per sectors d'activitat, l'índex d'incidència ha disminuït de forma generalitzada. És destacable el sector de la construcció, en què el nombre total d'accidents s'ha reduït un 41,14% respecte del 2008. A la resta de sectors hi ha un percentatge de disminució similar: 25,30% en el sector de l'agricultura (en total 106 accidents menys que l'any 2008), 24,22% en el sector industrial (que representa, en termes absoluts, 1.405 accidents menys que l'any anterior) i 23,98% en el sector de serveis (3.401 accidents menys que el 2009).

La distribució dels accidents per sectors econòmics mostra una elevada concentració en el sector de serveis, el qual dona feina pràcticament al 75% dels treballadors registrats a les Balears. Del total d'accidents laborals, el 64,4% tingueren lloc en feines relacionades amb el sector de serveis; el 22,11% es produïren en la construcció; el 11,58%, en la indústria, i, finalment, l'1,87% restant es va produir en el sector agrari. Aquesta distri-

65. Segons la DGSL, dels 12 accidents mortals, 4 s'han produït en el sector de la construcció i 8 en el sector de serveis, i tots a Mallorca.

66. Sèrie estudiada per al període 1999-2009.

bució d'accidents per sector d'activitat es correspon amb la distribució de l'ocupació en la nostra economia, molt terciaritzada, amb un fort pes de la construcció i amb una indústria escassa i un sector agrícola mínim. (Vegeu el quadre A II-56.)

El nombre d'accidents laborals per illes ens indica que s'ha produït, durant l'any 2009, una disminució generalitzada de la sinistralitat a totes les illes, en termes relatius del 28,6% (que representa en termes absoluts 6.711 accidents menys que l'any 2008). En concret, Mallorca registra una davallada del 29,2% (amb 5.559 accidents menys que l'any passat), Menorca del 28,3% (454 accidents menys), Eivissa del 23,4% (que suposa un total de 604 accidents menys que el 2008) i Formentera del 39,3% (33 accidents menys que l'any passat). (Vegeu el quadre A II-57.)

Del total d'accidents (16.727), el 69,29% es varen produir entre el sexe masculí, amb un total d'11.590 accidents, i el 30,71% restant corresponen al sexe femení (amb un total de 5.137 accidents en termes absoluts). Totes les víctimes per accidents mortals durant el 2009 han estat homes, 5 en el sector de serveis, 2 en la construcció i 1 en la indústria; a Mallorca 6 i a Menorca i Formentera un accident a cada illa. Pel que fa als accidents de dones, tots han estat de caràcter lleu llevat de 16 accidents greus que es varen produir a Mallorca. Per sectors d'activitat, el sector de serveis és el que concentra el major nombre d'accidents en ambdós sexes, ja que representen, en el cas dels homes, el 51,24% del total d'accidents (11.590), i el 94,22% en el cas de les dones. (Vegeu els quadres A II-58 i A II-59.)

